

Op bezoek bij Bennie van den Brink in Zambia.

J. van Ardenne en M. Vaneker

Wij, Joop van Ardenne en Marijke Vaneker, bezochten van 24 december 2008 tot 15 januari 2009, voor een tweede maal Zambia om te assisteren bij het vangen en ringen van boerenzwaluwen door Bennie v.d. Brink. We bezochten hem eerder in de maand februari 2008 en in november 2008 vroeg hij ons weer om hem te komen assisteren. Het kostte wel een fors bedrag om weer twee tickets te kopen en we moesten ook weer vrij vragen op ons werk.

Ondanks de mitsen en maren toch maar besloten om weer te gaan, het is te leuk om deze kans te laten lopen. Was het nog dat we vorig jaar erg veel moesten reizen, deze keer zouden we slechts op twee adressen verblijven en daar de boerenzwaluwen proberen te vangen en te ringen. Bijkomstigheid was dat we ook op enkele dagen in de ochtenduren gingen vangen. Vlak bij de stek van de boerenzwaluwen, die we alleen 's avonds vingen, zijn in de struiken ook enkele plekken gemaakt om netten te zetten.

We vingen daar, net als verleden jaar, twee groepen vogels. Als eerste natuurlijk de lokale soorten, maar ten tweede kregen we ook Europese soorten in onze netten. Als ringer is het natuurlijk best interessant om Afrikaanse soorten in handen te krijgen maar persoonlijk vonden we het eigenlijk veel opwindender om Europese soorten uit de netten te peuteren. Maar daarover later.

Boerenzwaluwen

Allereerst even over het vangen en ringen van de 'boertjes'. We vingen begin dit jaar op twee locaties, in Chisamba en in Kabwe. Daar zijn waterplassen met het goede riet en het is ook goed bereikbaar en ook toegestaan om daar te vangen en te ringen. Die plassen zijn eigenlijk dammen met watervoorraden van boeren, die dat water gebruiken om hun gewassen mee te besproeien. Zo'n meer of plas geeft de boer een watervoorraad voor soms wel een jaar. Om ongeveer 17.30 uur

gingen we naar de ringplek toe om de netten op te zetten in de van te voren gehakte paadjes in het riet. Als dan de netten stonden, en het lokgeluid was aan, kwamen al vrij snel de eerste boerenzwaluwen aangevlogen om in dat riet te overnachten. We moesten dan minimaal 10 adulten en 10 juvenielen vangen en meenemen om in de avond en de ochtend te meten en te wegen. Dit om het gewichtsverlies van die nacht te kunnen vaststellen. De rest werd aan het net geringd en weer losgelaten. Dit overigens met wisselend succes natuurlijk. Bijkomstigheid was dat er ook met enige regelmaat oeverzwaluwen werden gevangen en natuurlijk ook geringd. Maar ook leuk is, dat er af en toe ook Afrikaanse zwaluwsoorten tussen zitten, zoals de mooi gestreepte Lesser striped swallow, de kleine Grey rumped swallow met zijn zwarte zorromasker, de enorm grote Red breasted swallow en de de elegante Mosque swallow. In Kabwe vingen we in januari zeker 10 boerenzwaluwen terug die eerder op die locatie waren geringd. Die hadden dus al een retourtje Europa achter de rug.

Boerenzwaluwen ruien van het begin dat ze aankomen, vanaf half oktober tot eind februari begin maart. (zie ook www.boerenzwaluw.nl). We vonden het heel bijzonder het ruipatroon zo duidelijk te kunnen volgen, want in Nederland zien we tenslotte geen ruiende boerenzwaluwen! In de periode dat wij er waren, waren sommige vogels al compleet doorgeruid, terwijl anderen nog nauwelijks met hun rui begonnen waren. Misschien verklaart dit de gespreide aankomst van de vogels in Nederland. En precies zoals wij Nederlandse ringers op onze cesplekken jaar in jaar uit dezelfde vogels terugvangen, blijkt hier ook dat vogels ook in de winterkwartieren hun favoriete plekje hebben.

Rietvogels:

Zowel in de avond als in de ochtend vingen we ook Europese soorten. Met name rietvogels, te weten Rietzanger, Kleine- en Grote Karekiet en Bosrietzanger. Maar ook de afrikaanse vergelijkbare soorten, zoals de African reedwarbler, African marshwarbler en de Cape reedwarbler en niet te vergeten de Little rush warbler. Opvallend was de vangst van een leucistische Kleine karekiet. Waarschijnlijk komen deze Europese

vogels vooral uit midden en oost Europa denkt Bennie, omdat hij verleden jaar alleen maar boerenzwaluwen terugving uit die streken.

Europese soorten:

Andere Europese soorten zijn o.a. Tuinfluiter, Grasmus, Krekelzanger, Noordse Nachtegaal en Fitis. Opmerkelijk is dat we in januari 2 bijna opvolgende ringen aantreffen om de poten van 2 Tuinfluiters die we verleden jaar op de zelfde plek van een ring hadden voorzien. Ook deze beide vogels hadden dus een retourtje Europa achter de rug.

Bijvangst:

Vorig jaar februari vingen we in de avond meerdere Woudaapjes, maar dan de Afrikaanse variant van onze Europese woudaap. Eind december vingen we een Jacana, een Lelieloper, in onze netten, die stonden opgesteld in het riet van Chisamba tijdens een ochtendvangst. Die avond daarvoor was de sensatie erg groot omdat we een vrouwelijke Red-headed falcon uit het net plukten. Na gemeten en uitgebreid gefotografeerd te hebben, moesten we de valk helaas ongeringd loslaten omdat we geen passende ringen voorhanden hadden. Later vingen we een mannelijk ex. in onze netten, die veel getekender was, een prachtexemplaar!

Tijdens het ochtendvangen, dat tussen de struiken plaatsvond, en niet in het riet, leek het soms of we in een gaasloze volièere waren beland: Blauwfazantjes, Melbavinken, Mozambiquesijzen bij de vleet! Ook vingen we prachtige Malachite kingfishers, de kleine ijsvogeltjes met hun malle punkkapsel, en exotische sunbirds, net kolibries met hun glanzende verenpak in alle kleuren van de regenboog.

Toetje:

Op een avond nodigde onze bijzonder gastvrije gastheer in Kabwe, Donald Burton, ons uit om achterop zijn pick-up plaats te nemen voor een night-drive over zijn land, dat een oppervlakte heeft van zo'n 25.000 ha.... Gewapend met onze kijkers, fotoapparatuur, een sterke schijnwerper en een koelbox vol bier, zijn we gaan rijden. Bij een

avondtemperatuur van 22 graden Celsius gingen we op pad. We zagen maar liefst 4 soorten uilen op onze route. Maar ook meerdere nachtzwaluwen zaten voor ons op de weg. Dit was de Fiery-necked nightjar. Dit constateerden we na bestudering van de foto's omdat dit in het veld enorm lastig was. We vingden de vogels in de lamp en Bennie kon ze dan mooi fotograferen. We zagen de Spotted eagle-owl, African marsh-owl, African wood-owl en waarschijnlijk een soort scops-owl, maar die zat voor een goede determinatie helaas wat te ver weg. Maar wel lichtten de ogen mooi op in het schijnsel van de lamp. De Barn-owl, gelijkend op onze kerkuil, liet het afweten maar die zagen we vaak als we terug reden van het Boerenzwaluw vangen.

We zagen aan het einde van de rit ook nog een Serval, net een soort luipaard in het klein.

En op een middag nam onze gastheer ons mee in zijn speedbootje om de vogels vanaf het water te kunnen bekijken en fotograferen. We zagen o.a. prachtige slangenhalvogels en een mooie kolonie kwakken.

Zo hebben we drie weken in Zambia doorgebracht, een fantastische ervaring, en bij gelegenheid zeker voor herhaling vatbaar, al was het maar om de ijzige kou in Nederland in te ruilen voor ruim 30 graden Afrikaanse warmte!

Joop van Ardenne, 739
Marijke Vaneker, H38

